

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קכג

לדעת רב יהודה משנתנו עוסקת בקורנס של אגוזים, אבל קורנס של נפחים אסור בטלטול, משום שהוא סובר שכלי שמלאכתו לאיסור לא ניטל לצורך גופו. ולדעת רבה משנתנו עוסקת בקורנס של נפחים, ומותר לטלטלו לפצע בו אגוזים, משום שהוא סובר שכלי שמלאכתו לאיסור ניטל לצורך גופו (= לעשות בו מלאכת היתר). הגמרא לקמן תביא דעות נוספות בענין הקורנס של משנתנו.

מדוכה (כלי שכותשים בו שום) היא כלי שמלאכתו לאיסור, ואם יש בתוכה שום מותר לטלטלה אגב השום.

לדעת רבי נחמיה אסור לטלטל כלי (אפילו כלי שמלאכתו להיתר) אלא לצורך תשמישו המיוחד לו.

נחלקו בית שמאי ובית הלל האם מותר לטלטל ביום טוב את העלי (= עץ גדול ועגול שמכים בו על החיטים שבמתכתשת, והוא כלי שמלאכתו לאיסור) כדי לחתוך עליו בשר. ושנים ב"ש וב"ה שאם כבר חתך עליו בשר לצורך שמחת יום טוב שאסור לטלטלו, משום שכבר אין לו בו צורך, והרי הוא ככל כלי שמלאכו לאיסור שאסור בטלטול.

למסקנת הגמרא - עלי ומדוכה הם מוקצה משום שאדם מייחד להם מקום לפי שרוצה לשומרם שלא יתקלקלו או שלא יתלכלכו. (מוקצה זה נקרא 'מוקצה מחמת חסרון כיס').

לדעת רב חייא בר אבא משנתנו עוסקת בקורנס של זהבים (= צורפי זהב), שאפילו שהוא מקפיד עליו קצת שישאר חלק בכל זאת הוא לא מקצה אותו, משום שהוא יכול לתקנו ע"י שמכה אותו על הסדן. ולדעת רב שמן בר אבא משנתנו עוסקת בקורנס של בשמים (= מוכרי בשמים), ומותר לטלטלו לצורך גופו אף שבעליו מקפיד עליו שישאר נקי, וכל שכן שמותר לטלטל קורנס של זהבים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

פגה (= תאנה שלא הבשילה כל צרכה) שטמן אותה בתבן (= כדי שתתבשל, והתבן הוא מוקצה), אם היא מגולה במקצת ויכול לאחוז אותה במקום המגולה מותר לטלטלה, לפי שזה אפילו לא 'טלטול מן הצד' משום כשהוא מגביה את המקום המגולה התבן נשטט ונופל. לדעת רבי אלעזר בן תדאי אף אם הפגה מכוסה לגמרי מותר לו לנעוץ בה כוש או כרכר (= עץ שראשו מחודד) ולהוציא אותה, משום שזהו 'טלטול מן הצד' שמותר לדעתו.

האי פוגלא: צנון תלוש שהטמינו בקרקע והתגלה ראשו, אם הוא מוטמן כשחלקו העליון (= הרחב) למעלה והתחתון (= הצר) למטה, מותר להוציאו מהקרקע, משום שהוא לא מזיז את העפר כלל. אבל אם החלק הצר נמצא למעלה והרחב למטה אסור להוציאו (לסזברים ש'טלטול מן הצד' אסור), משום שהוא מזיז עפר ממקומו.

מחט שניטל החור שלה מותר לטלטלה כדי ליטול בה את הקוץ, משום שגם כשאין לה חור היא ראויה ליטול בה את הקוץ, ולא בטל ממנה שם 'כלי'. (המפרשים מסתפקים האם גם כשניטל העוקץ (= החוד) שלה היא ראויה ליטול בה את הקוץ או לא).

הגמרא מקשה והרי שנינו במשנה (במס' כלים) מחט שניטל חררה (= החור שלה) או עוקצה (= החוד שלה) בטל ממנה שם 'כלי' והיא טהורה? הגמרא מתרצת שלענין טומאה היא לא נחשבת ל'כלי' משום שהיא כבר לא ראויה למלאכתה הקודמת, אבל לענין שבת היא נחשבת ל'כלי' משום שהיא ראויה לתשמיש כל שהוא.

בגולמי: מחט נקובה נגמרה מלאכתה ושאינה נקובה לא נגמרה מלאכתה. 'גולמי' היא מחט העומדת לינקב ועדיין לא ניקבו אותה, ולענין טומאה היא אינה 'כלי' שהרי לא נגמרה מלאכתה, אבל היא מותרת בטלטול בשבת משום שלפעמים הוא נמלך ומשאירה כמו שהיא כדי ליטול בה את הקוץ. לעומת זאת מחט שניטל חררה או עוקצה הוא זורקה לבין הגרוטאות ובטל ממנה שם 'כלי', ואסורה בטלטול.

אסובי ינוקא: סידור אברי התינוק לאחר שנולד. לדעת רב נחמן הדבר אסור בשבת משום שהוא דומה למתקן, כפי שלמדנו שאין עושים אפיקטויזין בשבת (= שתיית

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

משקים להקאה כדי שיוכל לאכול ולשתות הרבה, שאף שהוא אינו עושה זאת לרפואה, הדבר אסור משום תיקון הגוף). ולדעת רב ששת מותר משום שכך דרכו של התינוק, וכפי שלמדנו שמותר להוציא את הקוץ בשבת, וא"כ מוכח שתיקון האדם במקום שאינו עושה כן לרפואה מותר.

משנה וגמרא: קנה של זיתים (= משמש לבדיקת הזיתים האם הם בשלים וראויים לסחיטת השמן), אם יש קשר בראשו (= כעין פקק) הרי הוא מקבל טומאה, משום שעל ידי הקשר שבראשו נשאר בקנה מהשמן הזב מהזיתים, ובכך הוא בודק האם הזיתים כבר ראויים לסחיטת השמן, אבל אם אין קשר בראשו הרי הוא כשאר פשוטי כלי עץ ואינו מקבל טומאה. אבל מותר ליטלו בשבת בין אם יש קשר בראשו או לא, משום שהוא 'כלי'.

משנה: רבי יוסי אומר, כל הכלים ניטלים בשבת חוץ ממסור גדול המיועד לניסור קורות, ויתד של מחרישה. לפי שהוא מקפיד עליהם ומייחד להם מקום, שהם לא ראויים למלאכה אחרת (= וזה נקרא 'מוקצה מחמת חסרון כיס').

גמרא: הגמרא מביאה כלים נוספים שדינם כמסור גדול ויתד של מחרישה.

ברייתא: בראשונה היו אומרים (= בימי נחמיה בבית שני גזרו על טלטול כל הכלים, לפי שהיו העם מקילים באיסורי שבת) רק שלשה כלים ניטלים בשבת מפני ששימושם תדיר: 1. איזמל שחותכים בו דבלה. 2. כף גדולה שמסלקים בה את זוהמת הקדרה. 3. סכין קטנה שחותכים בה לחם ובשר. כשראו שהעם נזהר קצת באיסורי שבת התירו קצת מהגזירה, כשנזהרו יותר התירו עוד, עד שהתירו את הכל ואמרו כל הכלים ניטלים בשבת חוץ ממסור הגדול ויתד של מחרישה.

ביאור קצר לכמה מהמושגים בסוגיא:

- **טלטול לצורך גופו:** לצורך שימוש בגוף הכלי. **טלטול לצורך מקומו:** כדי להשתמש במקום שהכלי מונח עליו.
- **טלטול מחמה לצל:** כדי שהכלי לא ינזק בשמש.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

- **ביד אחת / בשתי ידים:** כלי גדול שמחמת כובדו לא ניטל ביד אחת אלא בשתי ידים. (וכן הביאור באדם אחד / בשני בני אדם).
- **סידור הקנים וכו':** קנים שהיו נותנים במקדש במערכת 'לחם הפנים' בין לחם ללחם להפרידם כדי שלא יתעפשו.
- **מקלות דקין וכו':** נאמר לענין הפשטת קרבן-פסח.

מושגים בדף

סיכי זיירי ומזורי: כלי הַצְבָּעִים. **חררה:** עוגה הנאפית על גבי גחלים.